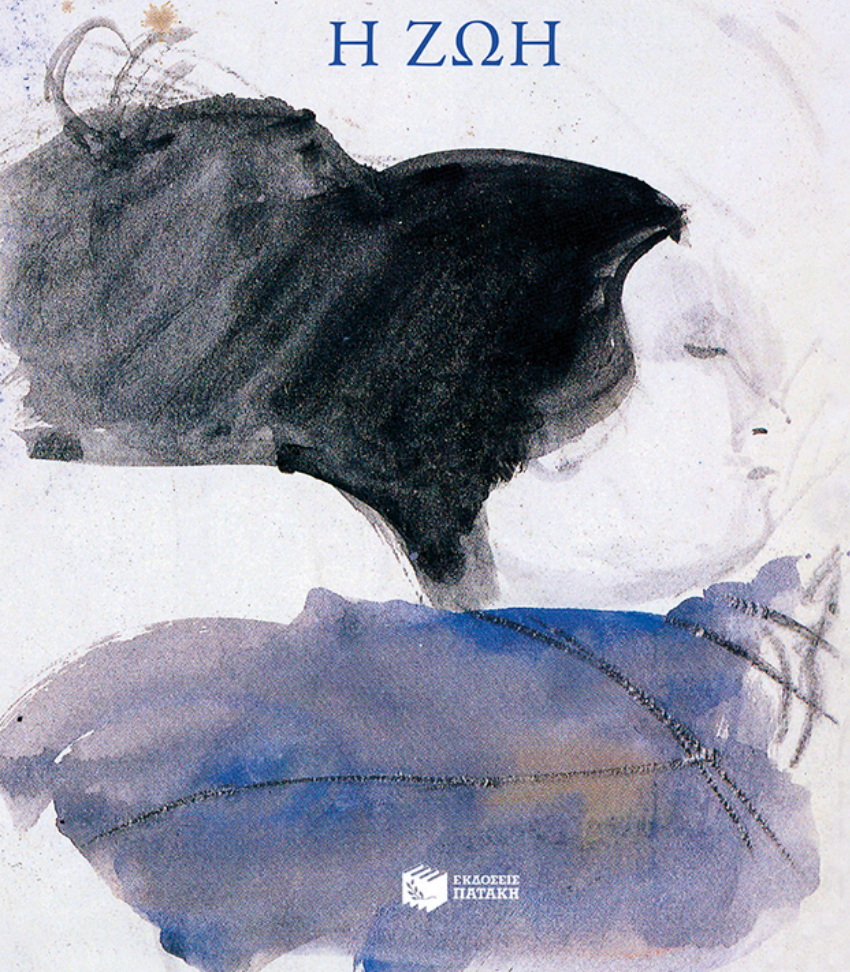

ΜΑΡΙΑ ΛΑΪΝΑ

ΤΙ ΟΜΟΡΦΗ
ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ
Η ΖΩΗ

ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ

ΠΟΙΗΣΗ

Ενθλιζιώση, Αθήνα 1968

Επέκεινα, Κέδρος, Αθήνα 1970

Αλλαγή τοπίου, Κέδρος, Αθήνα 1972

Σημεία στίξεως, Κέδρος, Αθήνα 1979· *Στιγμή*, Αθήνα 1991

Δικό της, Κείμενα, Αθήνα 1985· Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2001

Ρόδιος φόβος, Στιγμή, Αθήνα 1992, 1994· Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2002

Εδώ, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2003

Ο κήπος – Όχι εγώ, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2005

Μικτή τεχνική, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2012

Σε τόπο ξερό (ποιήματα 1970-2012), Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2015

ΘΕΑΤΡΟ

Ο κλόουν (θεατρικός μονόλογος), Στιγμή, Αθήνα 1985· Εκδόσεις

Καστανιώτη, Αθήνα 2003

Η πραγματικότητα είναι πάντα εδώ (θεατρικό σε τρεις πράξεις), Στιγμή, Αθήνα 1990

Sam Separd, *Οι φωνές*, μετάφραση-διασκευή, θέατρο Μπέττυς Αρβανίτη, Αθήνα 1993

Ένα κλεφτό φιλί (θεατρικός μονόλογος), Άγρα, Αθήνα 1996

Το φαγητό (μονόλογος), Άγρα, Αθήνα 1998

Όταν ο λύκος δεν είναι εδώ, πρόγραμμα στις παρουσιάσεις του Άλεκτον 2005, Ιανός, Αθήνα 2006

Άπαντα τα θεατρικά, Αιγόκερως, Αθήνα 2009

Έδνεσε η Σελήνη, Μυτιλήνη 2010

Ένα, δύο, τρία, Ανα-γνώσεις, Αιγόκερως/Θέατρο, Αθήνα 2011

Είμαι εδώ (μονόλογος), περ. *Οδός Πανός*, τχ. 154, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2011

Το δέντρο, Ηρόδοτος, Αθήνα 2013

ΠΕΖΑ

«*Η εφτάψυχη*» (διήγημα), στο *Μικρή ζωολογία*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 1998

«*Φιλαργυρία*» (διήγημα), στο *Οκτώ θανάσιμα αμαρτήματα*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2001

«*Έως θανάτου*» (διήγημα), στο *Μοναχικά ανδρόγυνα*, Μίνωας, Αθήνα 2002

Το Νόημα. Κομωδία: Πράξη πρώτη, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2007, 2009

Θυμάσαι τι είναι ποίηση; Ιστορίες ποδηλασίας, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2018

ΜΑΡΙΑ ΛΑΪΝΑ

ΤΙ ΟΜΟΡΦΗ
ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΖΩΗ

ΝΟΥΒΕΛΑ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας,
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία

Πεζογραφία – 482

Μαρία Λαϊνά, *Τι όμορφη που είναι η ζωή*

Επιμέλεια έκδοσης: Ελένη Κεχαγιόγλου

Έργο εξωφύλλου: Δημήτρης Μυταράς

Διορθώσεις: Δέσποινα Ζηλίδου

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Καπένης

Φιλμ, μοντάζ: Μαρία Ποινιού-Ρένεση

Copyright © Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Μαρία Λαϊνά, Αθήνα, 2019

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Μάρτιος 2020

ΚΕΤ Γ737 ΚΕΠ 47/20 ISBN 978-960-16-8566-3

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΡΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Τ.Θ. 1213,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

στον άνεμο

ο άνεμος έρχεται
ο άνεμος φεύγει

Τι όμορφη που είναι η ζωή και να μην μπορώ να τη χαρώ, είπε.

Το είπε έχοντας δίπλα της εμένα από τη μια πλευρά, κι ένα ασπροκόκκινο καρό τραπεζομάντιλο από την άλλη, απλωμένο σ' ένα τραπεζάκι μιας ταβέρνας στο Νταού Πεντέλης. Έξω.

Είχε κι άλλα τραπεζάκια με ασπροκόκκινο καρό τραπεζομάντιλο κι έναν πάγκο με κουρελού κι ένα μεγάλο επιχωματωμένο κλουβί με κότες κι έναν σκύλο που κούναγε μονότονα την ουρά του και μια γάτα που μας κοίταξε με στιγμιαίο ενδιαφέρον και μια γυναίκα που είχε να μας προσφέρει αυγά από τις κότες της και τυρί από τις κατσίκες της, πατάτες τηγανητές

και ντοματοσαλάτα από το μποστάνι της και συκωτάκια από τα ζωντανά της. Φορούσε μια ποδιά μισοκαθαρή μισοβρόμικη και έδειχνε ευχαριστημένη, απλώς ευχαριστημένη που είχαμε έρθει. Απλή γυναίκα, αυτό που λέμε απλή.

Καθίσαμε. Προηγούμενως είχαμε κάνει μια μικρή βόλτα ανάμεσα στα πεύκα και στις βελανιδιές. Κοίταζα από πλάγια γωνία του ματιού μου το βλέμμα της. Αδιάγνωστο. Όχι ακριβώς απλανές. Καθόλου συγκεκριμένο. Ολισθηρό. Εγώ, παρ' όλα αυτά, τολμώ διαγνώσεις και θεραπευτικές μεθόδους. Καθαρός αέρας. Το πράσινο. Βόλτα στο πράσινο. Κρασί χύμα. Τσακιστές ελιές. Ζυμωτό ψωμί. Ανώδυνες κουβέντες. Μικρές παύσεις. Δεν ακουμπάμε το παρελθόν. Ούτε το μέλλον. Ακουμπάμε λίγο το χέρι. Δεν το σφίγγουμε. Δε δείχνουμε αγωνία. Καμιά ανησυχία. Για τίποτα.

Εκείνη όμως είχε πει αυτό που ήταν: *Τι όμορφη που είναι η ζωή και να μην μπορώ να τη χαρώ.*

Ήρθε το φαγητό. Χωρίς περιστροφές. Χωρίς τις περιστροφές των περίτεχνων μεθοδευ-

μένων φαγητών. Και φάγαμε. Εκείνη έτρωγε αργά, εγώ με μέτριο ρυθμό. Δεν είπε για τίποτα ότι είναι πολύ ωραίο, ούτε ωραίο. Δεν είπε για τίποτα ότι είναι άσχημο. Κοίταξε με στιγμιαία συμπάθεια τον σκύλο. Τη γάτα, όχι.

Γυναίκα με χιούμορ. Έξυπνη αρκετά. Όμορφη πολύ. Αδύνατη. Με όμορφα άκρα. Δεν έκλαιγε όταν πονούσε. Έκανε ό,τι της έλεγαν. Εκτός από τώρα.

Τώρα ήταν άρρωστη. Προλάβαινε τις επιθυμίες των άλλων και τις καταργούσε. Χωρίς πείσμα. Έτσι.

Αυτό ήταν η μητέρα μου. Σε γενικές γραμμές. Αυτό περίπου είμαι κι εγώ τώρα. Χρόνια μετά.

Χρόνια μετά, την ίδια εποχή, στο ίδιο μέρος, το ίδιο (;) ασπροκόκκινο καρό τραπεζομάντιλο από τη μια μου πλευρά, και μια φίλη μου από την άλλη. Ναι, έχω μια φίλη που δε μ' αφήνει στιγμή μόνη μου σε όμορφα μέρη. Επικίνδυνα τα λέει. Αδιάφορα θα τα έλεγα εγώ.

Η γυναίκα με την ποδιά δεν εμφανίζεται. Να έχει πεθάνει; Εμφανίζεται ένα αγόρι γύρω

στα είκοσι, με επιμελώς ατημέλητο μπλουτζίν και άσπρο μπλουζάκι μακό. Μας δίνει τον χειροποίητο τιμοκατάλογο. Ένας άλλος σκύλος κουνάει την ουρά του, μια άλλη γάτα ξαπλωμένη στον ήλιο. Τι ήθελα και ήρθα. Σκέφτομαι να ρωτήσω τι έγινε η γυναίκα που είδα πριν από χρόνια αλλά δε ρωτάω. Φοβάμαι. Η φίλη μου με ρωτάει τι σκέφτομαι. Με ρωτάει διαρκώς τι σκέφτομαι. Με ρωτάει τι σκέφτομαι αμέσως μόλις καθόμαστε. Έχει δει το βλέμμα μου. Της απαντώ «τίποτα». Ψέματα. Ε, ναι.

Τελευταία σκέφτομαι πολύ τη μητέρα μου που έχει πεθάνει, ναι, έχει πεθάνει η μητέρα μου. Έχω μια φίλη που κι αυτή σκέφτεται πολύ τη μητέρα της που έχει πεθάνει, αλλά η μητέρα της φίλης μου έχει πεθάνει πριν από μόλις εννιά μήνες και είναι φυσικό να τη σκέφτεται ακόμη, ενώ η δικιά μου έχει πεθάνει δέκα χρόνια, ναι, δέκα χρόνια έχει πεθάνει η μητέρα μου, περίεργο αλλά τόσα είναι, κι εγώ δεν ξέρω πώς πέρασαν τόσα χρόνια, δεν κατάλαβα ακριβώς πώς πέρασαν ενώ είναι φανερό, αν τα

μετρήσεις είναι φανερό πως είναι δέκα, ούτε έντεκα ούτε δώδεκα, δέκα ακριβώς είναι, ώρες ώρες μού φαίνεται εξοργιστικό αλλά ναι, πέρασε μια ολόκληρη δεκαετία, ναι, μια ολόκληρη δεκαετία πάει που η μητέρα μου έχει πεθάνει κι έχω κάνει και την εκταφή, ναι, πριν από έξι χρόνια ακριβώς την έκανα και έβαλα τα κόκαλά της σ' εκείνο το κουτί που βάζουν τα κόκαλα και πήγα το κουτί και το έθαψα στον τάφο που πριν απ' αυτήν ήταν θαμμένη η μητέρα της και ο πατέρας της και η μεγαλύτερη αδερφή της και τώρα είναι όλοι μαζί στον ίδιο τάφο και είναι γραμμένα τα ονόματά τους, οι γονείς και η κόρη και η αδερφή της, ναι, στον ίδιο χορταριασμένο τάφο είναι χωμένοι, το διάβασα όταν πήγα εκεί το τοσοδά κασελάκι με τη μεταξωτή επένδυση και τα κόκαλα της μητέρας μου, ναι, σχεδόν όλη η οικογένεια είναι μέσα σ' αυτό τον τάφο, έφυγαν από το σπίτι που ήταν ζωντανοί και πήγαν σιγά σιγά εκεί στον τάφο όλοι μαζί.

Η φίλη μου σκέφτεται ότι άδικα πέθανε η μητέρα της, η μητέρα της ήταν πολύ ζωντανή

μέχρι που αρρώστησε ξαφνικά και πέθανε ξαφνικά ενώ δεν είχε περάσει ούτε μήνας που αρρώστησε, και η φίλη μου δεν πρόλαβε να το χωνέψει που πέθανε, καθόλου δεν το έχει χωνέψει, τη νιώθει ακόμη πολύ ζωντανή, έτσι λέει, λέει τη νιώθω εντελώς ζωντανή όπως όταν ζούσε και τη βλέπω και την ακούω ακριβώς όπως όταν ζούσε, κι αυτό δεν τη βοηθάει καθόλου να το καταπιεί και να το χωνέψει ότι η μητέρα της δεν είναι τώρα πουθενά, ε, ναι. Ναι, περίεργο, αλλά η φίλη μου κλαίει ξαφνικά γιατί η μητέρα της πέθανε σαν τώρα, σαν να πέθανε το προηγούμενο λεπτό, το προηγούμενο μόλις λεπτό, σαν να έχει πεθάνει και να είναι ακόμη ζωντανή τώρα, η φίλη μου κλαίει γιατί τώρα καταλαβαίνει πώς είναι να πεθαίνει κάποιος πολύ δικός σου, ναι, έτσι λέει, μέχρι τώρα δεν είχε πεθάνει κάποιος πολύ δικός μου, έχουν πεθάνει άλλοι γύρω μου αλλά κανείς πολύ δικός μου και τώρα θέλοντας και μη αναγκάζομαι να το παραδεχτώ αλλά και πάλι δεν το χωνεύω, το παραδέχομαι αναγκαστικά αλλά δεν το χωνεύω, μου είναι αδιανόητο και λοιπόν δεν μπορώ να το

χωνέψω, καθόλου δεν μπορώ να το καταλάβω όπως καταλαβαίνουμε μια απλή αλήθεια λέει, δεν καταλαβαίνω πώς δε θα την ξαναδώ αφού τη βλέπω, και δε θα την ξανακούσω αφού την ακούω, και δε θα ξανατσακωθώ μαζί της και δε θα ξαναμπώ στην κουζίνα κι αυτή να είναι εκεί με το αιώνιο ύφος της, ναι, το ύφος της μητέρας μου είναι αιώνιο λέει, ποτέ δε θα πάψω να το βλέπω λέει, ποτέ δε θα χωνέψω ότι δε θα με περιμένει ξανά μ' αυτό το ύφος, δεν το χωνεύω λέει, όχι.

Εγώ το έχω χωνέψει ότι πέθανε η μητέρα μου που δεν πέθανε ξαφνικά, καθόλου ξαφνικά δεν πέθανε, ναι, πέθανε σιγά σιγά και συστηματικά, χρόνια ολόκληρα η δική μου η μητέρα πέθαινε αργά και συστηματικά κι εγώ το ήξερα, από παλιά ήξερα ότι η μητέρα μου έχει πεθάνει από πριν, από τότε το ήξερα και δεν είχα τον φόβο πως θα πεθάνει, καθόλου δεν ξαφνιάστηκα όταν τελικά η μητέρα μου πέθανε, το είδα με μεγάλη ψυχραιμία, το είδα σαν φυσικό επακόλουθο του θανάτου της, ναι, ο θάνατος της μητέρας μου ήταν ανεπιτήδευτος εντελώς

κι εγώ δεν αιφνιδιάστηκα καθόλου, πώς αλλιώς να γινόταν αφού κιόλας έτσι είχε γίνει, τι άλλο μπορούσα να περιμένω παρά αυτό που έγινε και είχε κιόλας γίνει, ναι, με μεγάλη φυσικότητα είχε γίνει αφού γινόταν χρόνια, ενώ η φίλη μου περίμενε πως η μητέρα της θα ζήσει κι άλλο, μπορούσε ακόμη να ζήσει η μητέρα μου λέει, δύο πέντε χρόνια, ακόμα και δέκα ακόμα μπορούσε, ο θάνατος της μητέρας μου ήταν ξαφνικός και γι' αυτό τερατώδης, έτσι λέει, ο θάνατος της μητέρας μου ήταν λέει τερατώδης γιατί ήρθε ξαφνικά, χωρίς καμιά προειδοποίηση, γι' αυτό και ήταν ανήθικος, ναι, ο θάνατος της μητέρας μου ήταν ανήθικος και τερατώδης και γι' αυτό ακριβώς δεν το χωνεύω λέει, γιατί ο θάνατός της ήρθε στα καλά καθούμενα. Η δική μου μητέρα μπορούσε να με προετοιμάσει για τον θάνατό της όπως η δική σου σε είχε προετοιμάσει λέει, αφού πέθαινε χρόνια κι εσύ το είχες καταλάβει λοιπόν πως θα πεθάνει, όχι, η δική μου μητέρα δεν έδειξε το παραμικρό, κι έτσι είναι λογικό που τη σκέφτομαι συχνά, ανυπόφορα συχνά τη σκέ-

φτομαι, ενώ εσένα δε σε καταλαβαίνω λέει, τόσα χρόνια έχουν περάσει, δεν είναι λογικό να σκέφτεσαι συχνά τη μητέρα σου ενώ έχουν περάσει δέκα και βάλε χρόνια που έχει πεθάνει, ε, ναι.

Σίγουρα κάπως αλλιώς θα τη σκέφτεσαι λέει εσύ τη μητέρα σου, σίγουρα όχι όπως σκέφτομαι εγώ τη δική μου μητέρα που πέθανε τερατωδώς ξαφνικά, εκεί που κανείς δεν το περίμενε. Και όχι μόνο αυτό λέει, όχι μόνο αυτό, αλλά μια μέρα πριν πεθάνει ήταν ασυνήθιστα ζωντανή, ναι, ασυνήθιστα, εκεί που κοιμόταν, άνοιξε τα μάτια της και με κοίταξε ολοζώντανη και σοβαρή, ναι, με κοίταξε κατευθείαν στα μάτια και μου είπε πόσο μ' αγαπάει και πόσο καλή κόρη ήμουν και πόσο ευτυχισμένη ήταν που με είχε κόρη της και διάφορα τέτοια, διάφορα τέτοια που μου τα είπε διόλου συγκινημένη, σαν να τα κατέθετε για κάποιον λόγο σε άλλον. Έπρεπε λέει η φίλη μου να το καταλάβω πως θα πεθάνει, γιατί η μητέρα μου ποτέ δεν έλεγε τέτοια, τα θεωρούσε σαχλά, συναισθηματικές κουταμάρες και δεν τα έλεγε, δεν

ήταν στη φύση της, ήταν πολύ ψύχραιμη, σκεφτόταν τι θα φάμε και πότε θα γυρίσει ο πατέρας μου από τη δουλειά και τι θα κάνουν το βράδυ, τι θα φορέσει, σκεφτόταν ποιος γιορτάζει κάθε μέρα και να του πούμε χρόνια πολλά, ναι, η μητέρα μου είχε μανία με τις γιορτές και τα δώρα, μου τηλεφωνούσε και μου θύμιζε ποιος γιορτάζει κάθε μέρα και να μην ξεχάσω να του τηλεφωνήσω και να του πω χρόνια πολλά, έδινε μεγάλη σημασία στις γιορτές και στους γάμους και στα βαφτίσια, της άρεσαν πολύ τα πράγματα που επιβεβαιώνουν, που δοξάζουν τη ζωή, ναι.

Εσύ σκέφτεσαι τη μητέρα σου λέει η φίλη μου χωρίς λόγο, χωρίς κανέναν απολύτως λόγο, ναι, μιλάς για μια γέρικη σκέψη μού λέει όταν λες ότι σκέφτεσαι συχνά τη μητέρα σου, μιλάς για μια γερασμένη σκέψη, δεν είναι το ίδιο μ' εμένα που η μητέρα μου έχει πεθάνει πριν από εννιά μήνες, ούτε χρόνο δεν έχει καλά καλά που πέθανε, δεν έχει ξανάρθει ο μήνας που πέθανε λέει, δεν έχει ξανάρθει ο μήνας και η μέρα που πέθανε, ενώ εσύ δέκα φορές έχεις

ζήσει τη μέρα και τον μήνα που πέθανε η δικιά σου και πόσο συχνά πια να τη σκέφτεσαι, τόσα πράγματα έχουν γίνει και έγιναν, τόσα, ε, ναι.

Αλλά έτσι που βλέπω τη ζωή τώρα λέει η φίλη μου, ο χρόνος δε γιατρεύει τίποτα, απολύτως τίποτα δε γιατρεύει. Σου λένε λέει η φίλη μου ότι ο χρόνος γιατρεύει τα πάντα και σε κοροϊδεύουν, σου λένε κουραφέξαλα, άκου με λέει η φίλη μου, ο χρόνος απλούστατα περνάει, ναι, μας έχει του χεριού του ο χρόνος, μας αφήνει σύζυλους και παίρνει δρόμο, ναι, μας αφήνει με το στόμα ανοιχτό και σύζυλους ο χρόνος όταν παρακαλάμε να καθυστερήσει λιγάκι, δεν καταλαβαίνει χριστό, ίσα ίσα λέει η φίλη μου. Ο χρόνος είναι απατεώνας είπε η φίλη μου, καθόλου συνέχεια δεν έχει ο χρόνος, αφήνει κάτι δυσθεώρητα κενά και μπαίνουν κουραστικά συναισθήματα και σκέψεις, αθεράπευτα συναισθήματα και σκέψεις που τα είχες ξεγράψει και τώρα μπαίνουν εκεί που δεν το περίμενες, μπαίνουν σαν να μην πέρασαν ποτέ, σαν να τα ζούσες συνέχεια, αλλά ο χρόνος είναι κι αυτός ανίσχυρος λέει η φίλη μου, ο χρόνος είναι εντελώς

ανίσχυρος να γιατρέψει πληγές, ας λένε λέει η φίλη μου, αυτό που έγινε με τη μητέρα μου δεν έχει χρόνο, έγινε στα καλά καθούμενα, καμιά θέση δεν είχε στον χρόνο, αλλιώς δε θα γινόταν στα καλά καθούμενα. Εσύ, λέει η φίλη μου, σκέφτεσαι συχνά τη μητέρα σου ακριβώς επειδή ο χρόνος παραλογίζεται, ξέρω τι σου λέω, κι ας λένε.

Η αλήθεια είναι ότι δεν ξέρω τι μου λέει. Η αλήθεια είναι ότι δεν ξέρω τι σκέφτομαι. Η αλήθεια είναι ότι σκέφτομαι κάτι ανακατεμένα. Η σκέψη μου φτιάχνει εικόνες που είναι αυτή, είναι εικόνα η σκέψη μου. Βλέπω τη μία εικόνα μετά την άλλη. Χωρίς συνοχή. Γρήγορα, πολύ γρήγορα, πάρα πολύ. Το αγόρι με το μπλουτζίν δίνει τη θέση του στη γυναίκα πριν από χρόνια κι έπειτα σ' ένα κορίτσι με κατσαρά μαλλιά και σπυράκια. Η γυναίκα περιστοιχισμένη από άλλα πρόσωπα. Άλλα πεθαμένα άλλα ζωντανά. Άλλα από βιβλία ή άλλες εποχές που δε ζούσα. Παράλογοι συνδυασμοί αλλά με μια ατράνταχτη φυσικότητα. Τη φυσική φυσικότητα. Τα δέντρα γύρω μου παίζουν τον

ρόλο του κάδρου. Δεν ανησυχώ. Αισθάνομαι ελάχιστα. Δε ρωτάω αν ζει η γυναίκα με την ποδιά.

Η φίλη μου παραγγέλνει διάφορα πιάτα. Με ρωτάει, και ύστερα παραγγέλνει. Ξέρει αιώνια τι μου αρέσει. Με κοιτάζει χαμογελαστή, σαν κάλεσμα να χαμογελάσω κι εγώ. Δε χαμογελάω. Σπάνια χαμογελάω και μου το καταλογίζει σαν ελάττωμα, δε χαμογελάς λέει, γιατί δε χαμογελάς; Χαίρεται που ήρθαμε εδώ. Έχουμε ξανάρθει και είναι πάντα όμορφα, αδιάφορα όμορφα. Θέλει να ανοίξουμε μια κουβέντα. Να μιλήσουμε λέει, δε μας εμποδίζει τίποτα. Με ρωτάει αν θέλω κι εγώ. Της λέω ναι, λίγο λέω. Φοβάμαι μήπως πει κάτι σοβαρό και δεν μπορώ να ανταποκριθώ. Θα προτιμούσα να καθίσουμε σκέτα.

Παρακαλώ μέσα μου μη μου πει τίποτα για τέχνη. Μου μιλάει συχνά για την τέχνη. Πιστεύει ότι η τέχνη μ' ενδιαφέρει πάνω απ' όλα. Αυτό πιστεύει. Πιστεύει ότι η τέχνη κάνει καλό, σε μεταφέρει αλλού και είναι σαν να το ζεις, πιστεύει ότι η τέχνη παρηγορεί την πραγμα-

τικότητα, ότι ακουμπάει και εξευμενίζει συναισθήματα, ναι, η φίλη μου το τονίζει, πιστεύει ότι η τέχνη ελευθερώνει και ανυψώνει, πιστεύει ότι με κάποιο δικό της τρόπο εξασφαλίζει την αθανασία, κάποιου τύπου αθανασία, πιστεύει ότι η δημιουργία είναι χάρισμα, έχεις αυτό το χάρισμα μου λέει.

Φοβάμαι να της φέρω αντίρρηση, να πω πράγματα που δεν τα πιστεύω, ό,τι και να πω δεν το πιστεύω, τελικά ακούω τον εαυτό μου να μιλάει και δεν τα πιστεύω αυτά που λέει, καιρό τώρα ακούω τον εαυτό μου να μιλάει και δεν πιστεύω τίποτα. Όχι. Η τέχνη, περίεργο, ενώ θα μπορούσε να μου είναι αδιάφορη, με φοβίζει τώρα. Η γραπτή κυρίως τέχνη, αυτή που γράφεται και μετά την ξανακοιτάς, κι αυτό είναι μαρτύριο γιατί εν τω μεταξύ έχει αλλάξει, κι εσύ έχεις αλλάξει, ε, ναι.

Με τις εικόνες αισθάνομαι καλύτερα, σου δείχνουν μόνο.

Η φίλη μου λατρεύει τον κινηματογράφο. Χτες μου έβαλε στην τηλεόραση και είδα την ταινία του Μάικ Λι *Μια χρονιά ακόμα*. Μου

είπε θα δούμε μια ταινία να φύγει λίγο το μυαλό σου, θα σου βάλω μου είπε μια καταπληκτική ταινία, θα σου βάλω το *Μια χρονιά ακόμα*. Δεν είναι μεγάλη είπε, θα δεις, δε σε κουράζει καθόλου, ίσα ίσα, απίθανοι ηθοποιοί, οι γνωστοί ηθοποιοί του Μάικ Λι.

Δεν ξέρει τι σκέφτομαι. Σκέφτομαι τον τίτλο της ταινίας. Άλλος ένας ίδιος τετριμμένος χρόνος, ένας αδιόρθωτα επαναλαμβανόμενος τετριμμένος χρόνος, ένας χρόνος που δε θα ξαναπεράσει ούτε έτσι ούτε αλλιώς, ένας χρόνος που δε θα καταλάβουμε πώς πέρασε, αυτό σημαίνει *Μια χρονιά ακόμα*, ένας χρόνος κομμένος στα τέσσερα, στα τέσσερα επί τρία ίσον δώδεκα, βλέπω τον χρόνο κομμένο στα δώδεκα και μετά πάλι στα τέσσερα σαν αυγό ή σαν καρπούζι.

Σταματάω. Κοιτάζω τα πρόσωπα. Βλέπω τις εικόνες. Παραλείπω λόγια. Κοιτάζω τα πρόσωπα ξανά. Στην αρχή βλέπω μια γυναίκα που έχει πρόβλημα με τον ύπνο, δεν μπορεί να κοιμηθεί. Δεν την ενδιαφέρουν οι κουβέντες, λέει όχι όταν η κοινωνική γιατρός

(ωραίο αυτό!) τη ρωτάει αν έχει άλλα προβλήματα, όχι δεν έχω λέει αυτή, θέλω απλώς να κοιμάμαι. Δεν κοιτάζει όταν μιλάει. Δε σκέφτεται. Αρνείται να σκεφτεί, να μπει σε διάλογο, το δείχνει με το πρόσωπό της. Λέει και ξαναλέει ότι δεν κοιμάται και θέλει να της γράψουν χάπια για να κοιμάται. Χρειάζομαι μόνο κάτι να με βοηθήσει να κοιμηθώ λέει, δεν κοιμάμαι, αυτό είναι το πρόβλημα λέει, γι' αυτό είμαι εδώ. Καταλαβαίνω καλή μου της λέει η κοινωνική γιατρός, καταλαβαίνω καλή μου. Αλλά μόνο για μία βδομάδα σου δίνω τα χάπια, μόνο για μία εβδομάδα, τονίζει το «μία». Η αϋπνία δεν είναι αρρώστια λέει. Θέλω να δεις τη σύμβουλό μας λέει. What for? απαντάει η άλλη.

Το ασπροκόκκινο καρό τραπεζομάντιλο ξεθωριασμένο κατά τόπους. Ο ήλιος ξεθωριάζει το κόκκινο, πρέπει να έμεινε πολύ στον ήλιο. Ωραίο είναι.

Έρχονται τα πιατάκια με το φαγητό. Βάζω λίγο κρασί. Πιάνω το ποτήρι. Το στριφογυρίζω στα χέρια μου. Χαμογελάω στη φίλη μου.